

Posudek vedoucího diplomové práce

Magisterský program Historická sociologie UK FHS v Praze

Název práce: **Reprodukce životního stylu mezi generacemi**

Jméno studenta: **Bc. Tereza Bendová**

Posudek vypracoval: PhDr. Jiří Šafr, Ph.D.

Datum: 12. 6. 2015

Formulace cíle práce, hypotézy a odpovídající závěry

Diplomová práce se věnuje procesu utváření životního stylu v mezigenerační perspektivě se zaměřením na socializaci v rodině původu. Obsahuje také časově komparativní pohled, vliv rodiny původu a vlastního postavení v dospělosti porovnává pomocí základního modelu faktorů utvářejících životní styl ve dvou věkových kohortách dospívajících na konci sedmdesátých let a na začátku devadesátých let minulého století.

Práce je členěna do dvou hlavních částí. První, teoreticko-přehledová vedle vymezení základních pojmů uvádí nejprve socio-historický kontext sledovaného období se zaměřením na proměny životního stylu v české společnosti od šedesátých let 20. stol. Dále se podrobně věnuje teoretickým východiskům mechanismů mezigenerační reprodukce životního stylu jak v obecné rovině tak i jejich kulturně-historické proměně v druhé polovině 20. století. Přínosná je zde vlastní konceptualizace problému uvedená v části shrnutí teoretických východisek.

Druhá analytická část zkoumá diferenci životního stylu ve dvou kohortách třicátníků a to na datech z reprezentativních sociologických výzkumů provedených v roce 1993 a 2008. Rozčleněna je dále na dvě části. V první autorka testuje na datech z roku 2008 detailnější model mezigenerační reprodukce životního stylu se zaměřením na mechanismy formální a neformální socializace. V druhé pak zapojením výzkumu z roku 1993 provádí pomocí zjednodušeného modelu komparaci mechanismů reprodukce v období socialistické normalizace (70. léta) a nástupu demokratické kapitalistické společnosti po roce 1989.

Kvalita použitých dat, zdrojů a metod analýzy

Práce využívá sekundární analýzu existujících datových souborů ze dvou odlišných reprezentativních výzkumů provedených SOÚ AV ČR, které vedle současných volnočasových aktivit respondenta zjišťovaly také dřívější aktivity volného času jeho/jejich rodičů. Pro potřeby komparace bylo nejprve třeba provést standardizaci indikátorů, pravda ne vždy zcela totožných, proto autorka zvolila postup pomocí latentně měřených obecnějších sfér trávení volného času. Konkrétně s využitím metody hlavních komponent nachází obecnější dimenze trávení volného času (jak v generaci potomků tak i generaci jejich rodičů), které dále analyzuje. Zhodnocení jednotlivých vlivů je provedeno pomocí vícerozměrné regresní analýzy s uplatněním zahrnutých modelů operacionalizujících testované hypotézy. Ocenit je třeba metodologické ověření validity výpovědí potomků o činnosti rodičů v minulosti.

Kvalita argumentů, o něž autorka opírá závěry, k nimž dospěla

T. Bendová postupuje ve své diplomové práci strukturovaně a systematicky. Postupně v regresních analýzách ověřuje pět hypotéz, odvozeny jsou z popsanych teoretických východisek, jejichž platnost v závěru zhodnocuje a interpretuje v obecnějším rámci. Závěry jsou zřetelně argumentovány.

Úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí

Text splňuje formální náležitosti diplomové práce. Poznámkový a odkazový aparát se řídí platnými normami. Po stránce jazykové a stylistické je text v pořádku.

Jednu technickou poznámku si nemohu odpustit; v textu je na několika místech interpretován rozdíl v podílech mezi dvěma skupinami jako rozdíl o určité „procento“, ve skutečnosti jde ale o rozdíl ve smyslu „procentních bodů“ (např. na str. 40).

Náměty na diskuzi při obhajobě práce

Během obhajoby navrhuji vést diskusi nad teoretickými východisky popisujícími mechanismy mezigeneračního přenosu životního stylu. Autorka operuje se dvěma pojmy: utváření (s důrazem na individualizaci) a reprodukce (otázka dispozice – třídního habitu). Jaký je jejich vzájemný vztah? Můžete podrobněji vyložit navržený alternativní model reprodukce habitu – v čem spočívá relativní nezávislost na procesu reprodukce sociálního statusu?

Lze, ve světle dosažených výsledků, považovat reprodukční mechanismy za univerzální, tj. stejné či víceméně podobné u odlišných životních stylů?

Jaké vidíte limity použitých dat a tudíž i možnosti kauzálního usuzování?

Celkové hodnocení práce

Autorka si zvolila sociologicky zajímavé ale také náročné téma. Jasně vymezila cíle a mantinely, text tak nikde neodbíhá od tématu, jasně se drží vytýčené linie. Z pozice vedoucího práce hodnotím přístup diplomantky jako velmi dobrý. Vyzdvihnout je třeba skutečnost, že pracovala samostatně a práci řádně a pravidelně konzultovala. V analýze postupovala systematicky pomocí jasně stanovaných otázek a hypotéz, podrobně zhodnotila výsledky. Tereza Bendová ve své diplomové práci prokázala, že umí formulovat výzkumný problém, připravit a analyzovat kvantitativní sociologická data pomocí vícerozměrných statistických metod a interpretovat výsledky. Diplomovou práci proto **doporučuji k obhajobě**, a navrhuji její hodnocení stupněm „výborně“.

Podpis: Jiří Šafr, v.r.